

INGEZONDEN.

ZIEKTEWET EN ZIEKTESTATISTIEK.

De in het voorgaande nummer ingezonden stukken betreffende bovenstaand onderwerp geven mij aanleiding het volgende mede te deelen, waardoor wellicht veel geschrijf voorkomen kan worden. De Centrale Commissie voor de Statistiek heeft in de najaarsvergadering van 1929 reeds besloten een subcommissie te benoemen voor het geven van advies inzake de ziekteverzekerings-statistiek. Deze subcommissie heeft in de voorjaarsvergadering van dit jaar een voorloopig rapport uitgebracht, dat echter nog niet tot bepaalde voorstellen kon leiden. De subcommissie heeft intusschen den arbeid voortgezet en daarbij contact gezocht met de verschillende verzekeringsorganen. Het mag verwacht worden, dat door het te plegen overleg een goede oplossing zal worden verkregen van het zeer ingewikkelde vraagstuk. Want ik behoef er de medici-statistici wel niet op te wijzen, dat bij het vraagstuk meer is betrokken dan het opstellen van een lijst van ziekte-oorzaken.

Wanneer zal zijn vastgesteld, dat het mogelijk is om op een alle partijen bevredigende wijze de gegevens te verzamelen en te verwerken, dan eerst zal de lijst der ziekte-oorzaken aan de orde komen. Dat daarbij aansluiting gezocht zal worden bij de internationale statistiek mag wel verwacht worden. Eveneens dat dan de door BRENKMAN bedoelde subcommissie voor de geneeskundige statistiek zal geraadpleegd worden. Voorts, dat men de statistiek niet ondergeschikt zal maken aan het aantal kolommen van een HOLLERITH-kaart, doch zal trachten de verdeling der beschikbare kolommen zoodanig te regelen, dat voor de ziekteoorzaken drie kolommen beschikbaar blijven.

Wellicht, dat de wensch door BRENKMAN neergeschreven in het slot van zijn artikel daarmee nog vervuld kan worden.

J. TH. TERBURGH,

Lid van de Centrale Commissie voor de Statistiek.

BISMOGENOL-RECLAME.

Van bevriende zijde werd ik erop opmerkzaam gemaakt, dat onder Nederlandsche (en wellicht ook buitenlandsche) artsen een schrijven is verspreid, bedoeld als reclame voor bismogenoltherapie bij keratitis parench. luet. Bij dit schrijven van de N. V. BROCADES-STHEEMAN & Pharmacia is een zg. uittreksel gevoegd van een artikel van de hand van ondergeteekende in het *Archiv. f. Augenheilk.*, Bd. 100 en 101, uitgegeven door E. TOSSE en Co., Hamburg.

Op verschillende gronden moet ik protest aantekenen tegen een dergelijke wijze van reclame maken.

Ten eerste wordt ten onrechte de indruk gewekt, dat bedoeld uittreksel van mijn hand is.

Ten tweede wordt door genoemde firma de waarde van het reclamebetoog onderstreept door een oordeel over mijn persoon, dat voor den betrokkene des te pijnlijker is naarmate het vleierder schijnt. Ik acht dit in strijd met de hier te lande gelukkig heerschende medische gebruiken.

Ten derde, en dat is nog het ergste, is de inhoud van het bedoelde uittreksel misleidend en onjuist. Terwijl ik met nadruk betoogde, dat het minder op de soort der aangewende antiluetische middelen aankomt, als wel op de snelheid en het tempo der toepassing wordt de schijn gewekt, dat ik de eerepalm aan bismogenol toeken. Terwijl ik, met eenige ziektegeschiedenissen, slechts trachtte aan te toonen, dat de mogelijkheid van een „Abortivheilung” bestaat, wordt mij als oordeel in den mond gegeven, dat de keratitis par. door vroegtijdige behandeling „restlos” genezen wordt.

Ik heb aan N. V. BROCADES STHEEMAN & pharmacia verzocht onverwijld de verspreiding van dit tendentieuze uittreksel stop te zetten, doch acht me verplicht ook tegen de vervaardigers van het z. g. uittreksel E. ROSSE & Co. Hamburg in dit *Tijdschrift* protest aan te teekenen.

H. WEVE.

OVER VERGIFTIGING DOOR LICHTGAS.

De belangrijke mededeeling van dr. DE JONGH en prof. E. LAQUEUR bracht onwillekeurig den naam VON PETTENKOFER in het geheugen terug en wanneer wij dan zijn *Handbuch der Hygiene* naslaan, krijgen wij eenig inzicht in de factoren, die de CO-vergiftiging op grooten afstand beheerschen. Op bladz. 61 lezen we:

Den wesentlichsten Einfluss hat aber nach PETTENKOFER die *aspirirende Wirkung unserer erwärmten Häuser* resp. Wohnungen, die wie eine Art Saugpumpe auf den Boden aufgesetzt sind und die Bodenluft und mit ihr das Gas ansaugen. In dem VON PETTENKOFER beschriebenen Fall in Augsburg, der sich in December 1859 ereignete und bei dem das Gas 20' von der Bruchstelle des Rohres entfernt zum Austritt kam und zu Vergiftungserscheinungen führte, war es gerade das erwärmte Zimmer, in dem die Gaseinströmung zu Stande kam. Je mehr in diesem Zimmer geheizt wurde, desto stärker war das Eindringen des Gases. Als dagegen dieses Zimmer verlassen worden war und deshalb ungeheizt blieb, dagegen das benachbarte noch geheizt wurde, hörte die Gasausströmung in dem ersten Zimmer völlig auf, stellte sich dagegen in dem nun erwärmten zweiten Zimmer ein.

Op bldz. 60 schrijft СΟΥΚΑ:

An diese durch Temperaturdifferenzen hervor gerufene Strömungen der Grundluft müssen sich jene Vorkommnisse anschliessen, bei denen Leuchtgas unterirdisch auf weite Strecken sich verbreitet und schliesslich in die Häuser, in bewohnte Räume dringt und dort zu Vergiftigungen Veranlassung gibt. Derartige Gasausströmungen, bei denen das Gas gewöhnlich nicht an Ort und Stelle des Röhrenbruchs austritt, sondern grössere Strecken bis zu 30 Meter im Boden zurücklegen musste, ereignen sich was zuerst VON PETTENKOFER hervorgehoben wurde, fast ausschliesslich im Winter" etc.

Dan volgt beschrijving van verschillende gevallen van lichtgasvergiftiging in huizen, waarin geen gasleiding was aangelegd.

Ook de wind blijkt invloed op de beweging van de bodemlucht te hebben. De lucht dringt bij wind onder hooger druk uit den bodem uit het huis dan bij windstilte.

Ten slotte heeft ook de vochtigheid van den grond, het bevroren zijn van de oppervlakkigste grondlagen invloed op bedoelde luchtbeweging. Dr. M. W. PIJNAPPEL gaf in 1901 in „Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen" een levensbeschrijving van MAX VON PETTENKOFER, waarin hij op bldz. 172 uitvoerig het geval van lichtgasvergiftiging in de pastorie wordt beschreven. Dr. PIJNAPPEL voegt daaraan toe: „De ervaring is leerzaam en dubbel de aandacht waard, omdat het *gas in den bodem zijn karakteristieke lucht grootendeels verliest*, zoodat men aan zijn aanwezigheid niet zoo gemakkelijk herinnerd wordt".

PETTENKOFER heeft dus op duidelijke wijze den luchtstroom uit den bodem door den vloer heen naar het huis aangetoond, welke stroom door verhoogde kamertemperatuur, verlaagde buitentemperatuur (meeste gevallen in den winter), door wind, door bevroren, eventueel nat zijn van de oppervlakkige grondlagen buitenshuis, wordt versterkt.

Door de mededeeling van dr. DE JONGH en prof. LAQUEUR kan hierop nog weer eens de aandacht gevestigd worden, terwijl de opmerking van dr. PIJNAPPEL, heeren gasautoriteiten opnieuw onder de aandacht werd gebracht.

Kollum, 27 Juli 1930.

H. DE JAGER, arts.